

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 17/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 28. októbra 2009 o sťažnosti M. M., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. P. B., P., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva a voľby starostu v obci Ž., konaných 25. apríla 2009, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. p r i j í m a na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. apríla 2009 doručená sťažnosť M. M., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. B., P., podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva a voľby starostu v obci Ž. konaných 25. apríla 2009.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že na funkciu starostu obce Ž. kandidovali piati kandidáti, pričom najviac odovzdaných hlasov mal I. M., a to 297, a pre sťažovateľa bolo odovzdaných 288 hlasov, čo je o 9 menej ako získal zvolený starosta, je to viac ako 10 % voličov zapísaných v zoznamoch voličov (v zoznamoch voličov bolo zapísaných 894 voličov).

Vo voľbách do obecného zastupiteľstva sťažovateľ kandidoval na funkciu poslanca za Rómsku iniciatívu Slovenska a získal 276 platných hlasov, čím sa umiestnil na 9. mieste s rozdielom dvoch hlasov vo vzťahu k 7. miestu (počet poslancov, ktorí mali byť zvolení, bol sedem). Tento výsledok znamená, že sťažovateľ nebol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva.

Sťažovateľ považuje voľby starostu a poslancov obecného zastupiteľstva v obci Ž. za neplatné, lebo podľa neho boli neústavné a nezákonné, pričom svoje tvrdenia opiera o tieto právne relevantné dôvody:

«a) obec má vo vlastnej evidencii 10 osôb, ktoré sú vedené ako osoby nečítajúce a nepíšuce. Podľa sťažovateľa bola aj pri týchto voľbách porušená tajnosť hlasovania, lebo asi 138 až 140 voličov sa odobralo do priestoru vyhradeného na úpravu hlasovacích lístkov v sprievode inej osoby, a to aj napriek tomu, že preukázateľne nešlo ani o voličov s telesným postihnutím, brániacim upraviť hlasovací lístok, ale ani o voličov, ktorí nemôžu čítať a písať tak, ako je to uvedené v ustanovení § 29 zákona č. 346/1990 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení. Tento stav upravila JUDr. M. P. z Obvodného úradu v S., ktorá usmernila predsedu okrskovej volebnej komisie Ing. A. I. o tom, že pokiaľ volič prehlási, že nie je čítajúca ani píšuca osoba, nech má sprievod inej osoby. Týmto bol porušený zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v čl. 69, kde v odseku 2 a 3 sa voľby poslancov a starostu uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním. Takto niektorí členovia volebnej nebránili takémuto postupu voličov, čím bola porušená sloboda hlasovania, keď osoby sprevádzajúce ovplyvňovali voličov tak, že im dávali pokyny, ako majú upravovať hlasovacie lístky. Medzi sprevádzajúcimi osobami boli aj kandidáti na poslanca ako J. K. 1 krát a V. P. spolu 4-krát.

b) podľa § 31 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy o obcí v platnom znení „volič hlasuje osobne, zastúpenie nie je prípustné“. R. H. je tiež zapísaná v zozname voličov, ale ku dňu volieb sa nachádzala v Anglicku, pričom za ňu bol voliť niekto iný, pravdepodobne N. P., ako prešla cez evidenciu okrskovej volebnej komisie nie je známe. Podľa § 11 ods. 5 citovaného zákona „Členovia volebnej komisie sa ujímajú svojej funkcie zložením sľubu znenia – Sľubujem na svoju česť, že budem nestranne vykonávať svoju funkciu a budem sa pritom riadiť Ústavou SR a zákonmi“, pričom zloženie sľubu potvrdia svojím podpisom.

c) televízia STV 1 dňa 26. 4. 2009 vo svojom spravodajstve o 19.30 hod. presvedčivo ukázala, že voliči sú ovplyvňovaní, keď pri vstupe do volebnej miestnosti mali v ruke zložený papierik, kde ako sa neskôr zistilo, mali všetci číselné označenie kandidáta č. 1 na starostu a k nemu prislúchajúcich poslancov obecného zastupiteľstva. TV ukázala zase, že voliči kandidáta na starostu s číslom jedna mali žltú stužku pripevnenú na ľavej strane a poskytované osobitné služby členov okrskovej volebnej komisie v zložení predseda Ing. A. I., V. S. a K. K.

d) podľa § 31 ods. 6 cit. zákona niektorí voliči požiadali zo závažných dôvodov okrskovú volebnú komisiu o to, aby mohli hlasovať mimo volebnej miestnosti. Okresná volebná komisia vyslala k voličom dvoch svojich členov a to Ing. A. I. a V. S. s prenosnou urnou. Takto prišli do ústavu sociálnych služieb Domovina H., kde piatim voličom Ing. I. upravoval volebné lístky bez ich pokynov, podľa svojho presvedčenia a takto upravené volebné lístky im odovzdal do rúk, aby ich vložili do prenosnej urny. Tieto všetky osoby chcú vo veci vypovedať. Ďalej prenosná urna bola u prestárlych osôb v H. v počte 5 a v osade Ž. v počte 3 voličov. Spolu doniesli 13 hlasovacích lístkov, s ktorými pravdepodobne narábali všade rovnako.

e) podľa sťažovateľa bolo porušené volebné moratórium vyplývajúce z volebného zákona. Skladanie lístkov s poradovým číslom 1 kandidáta na funkciu starostu a s poradovými číslami poslancov pred bráničkou do budovy bolo preukázateľné. Polícia zabezpečujúca verejný poriadok, podľa pokynov predsedu okrskovej komisie púšťala do volebnej miestnosti vždy troch voličov a vždy to boli voliči, ktorí od 7.00 hod. so žltými mašličkami chodili spolu a do 9.00 hod. takto volila väčšia časť voličov. Aj v tomto prípade boli voliči, ale teraz pred bráničkou, ktorá upravovala vstup do obecného úradu a volebnej

miestnosti neustále presviedčani voliť v prospech zvoleného starostu a po takom presvedčení dostali žltú mašličku s poskladaným papierikom koho majú voliť, t. j. aké čísla majú na hlasovacích lístkoch zakrúžkovať. Na jednom hlasovacom lístku boli štyria kandidáti na funkciu starostu a na druhom hlasovacom lístku bolo 27 kandidátov na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva. Po takomto presvedčení voliči dostávali aj peniaze a to väčšinou vo výške 20.- €. Proti sťažovateľovi v rozpore s dodržiavaním volebného moratória v noci z 24. 4. na 25. 4. teda na deň volieb vyvesili v obci asi 100 ks plagátov, ktoré upozorňovali na to, že sťažovateľa nemajú voliť.

f) predseda komisie a jeho dve spolupracovníčky a to V. S. a K. K., po tom, čo bola uzavretá volebná miestnosť a začali sa spočítavať hlasy voličov, sedeli obidve členky komisie spoločne a oproti sebe a samostatne, vzdialené od ostatných členov komisie a pravdepodobne znehodnocovali hlasy sťažovateľa a k nemu patriacich poslancov do obecného zastupiteľstva, pretože sťažovateľ mal 18 hlasovacích lístkov neplatných a to jeden hlasovací lístok vypadol z obálky, v 2 obáľkach neboli hlasovacie lístky pričom sa nenašli a ostatných 15 hlasovacích lístkov bolo znehodnotených zakrúžkovaním väčšieho počtu kandidátov. Ďalej 52 hlasovacích lístkov na poslancov obecného zastupiteľstva bolo neplatných a to zase väčšinou patriacich k sťažovateľovi. Sťažovateľ má vedomosť o tom, že okrem zložených lístkov mali ešte voliči so žltými mašličkami aj označované hlasovacie lístky, ktoré im boli ponúkané členmi komisie, nevie len akým spôsobom.

g) sťažovateľ pre tieto dôvody žiada, aby boli hlasovacie lístky skontrolované a to tým, že budú poskytnuté k nahliadnutiu.

h) sťažovateľ takto tvrdí, že minimálne traja členovia volebnej komisie a to Ing. A. I., V. S. a K. K. nevykonávali svoje funkcie upravujúce im v § 11 ods. 5 zákona č. 346/1990 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení nestranne, pretože preukázateľným spôsobom pomáhali kandidátovi č. 1 na funkciu starostu I. M. a jeho voličom. Okrsková volebná komisia obce Ž. vo voľbách starostu obce a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Ž. konaných 25.. 4. 2009 takto nezabezpečila zákonný a v súlade s Ústavou SR nerušený priebeh volieb. Má za to, že voľby boli neústavné a nezákonné v celom ich priebehu, a nielen v jednotlivých štádiách volebného procesu.

Sťažovateľ na dôkaz svojich tvrdení navrhuje vypočúť členov volebnej komisie, sťažovateľa, I. M., N. P., zapisovateľku okrskovej volebnej komisie ako aj všetkých voličov z

ústavu sociálnych služieb H., JUDr. M. P., žiada, aby mu bolo umožnené nahliadnuť do hlasovacích lístkov. Predkladá aj listinné dôkazy uvedené v prílohe.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby starostu obce Ž. a poslancov v Obecného zastupiteľstva obce Ž. konané dňa 25. apríla 2009 za neplatné.“

Ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a zistil, že právomoc ústavného súdu konať vo veci je daná v čl. 129 ods. 2 ústavy.

Sťažnosť bola podaná v desaťdňovej lehote podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ uvádza, akým skutkovým stavom došlo podľa jeho názoru k neústavnosti a nezákonnosti volieb. Na preukázanie svojich tvrdení navrhol výsluch ním navrhnutých svedkov a preskúmanie volebnej dokumentácie a hlasovacích lístkov.

Čo sa týka časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta neústavnosť a nezákonnosť voľby starostu, ústavný súd konštatuje, že sťažnosť podal kandidát, ktorý vo voľbách získal viac ako 10 % platných hlasov, teda spĺňa podmienku ustanovenú v § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na to, že sťažovateľ namieta zvolenie kandidáta vo volebnom obvode, v ktorom sám kandidoval, spĺňa aj podmienku ustanovenú v § 60 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na uvedené je sťažovateľ oprávnený na podanie sťažnosti na neústavnosť a nezákonnosť voľby starostu. Keďže ústavný súd nezistil v rámci predbežného prerokovania sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta neústavnosť a nezákonnosť voľby starostu, žiadny dôvod na jej odmietnutie, prijal sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie.

Čo sa týka časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva, ústavný súd s poukazom na § 59 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť proti výsledku volieb do orgánu miestnej samosprávy môže podať aj protikandidát, ktorý získal aspoň 10 % hlasov, konštatuje, že

sťažovateľ kandidoval vo voľbách do obecného zastupiteľstva (získal 276 hlasov a nebol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva). Vzhľadom na uvedené je sťažovateľ aktívne legitimovaný podať sťažnosť na neústavnosť a nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva. Keďže ústavný súd nezistil v rámci predbežného prerokovania sťažnosti v časti namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do obecného zastupiteľstva žiadny dôvod na jej odmietnutie, prijal sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie.

Ústavný súd takto prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie ako celok.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2009